

Els llegats de Josep Melià i Pericàs

Josep Melià i Pericàs, l'ideòleg de bona part del nacionalisme illenc, columnista, advocat, polític, crític d'art, intel·lectual i, sobretot, la referència de tota una època i una generació, va morir a ca seva d'Alcúdia, Mallorca, el passat dia 22.

La vida de Josep Melià i Pericàs (Artà, 1939) s'extingí el dissabte 22 de juliol, després d'uns quatre anys de lluitar contra un càncer al cap que progressivament l'anà minant. Tot i això, com els bons lluitadors, va seguir en primera línia fins que les ja migrades forces l'abandonaren. Quatre mesos exactes abans del traspàs encara publicava el seu darrer article, a la contraportada del diari *Última Hora*, i els mateixos dies havia tengut la força i la mateixa lucidesa de sempre per participar en la tertúlia

televisiva que ajudà a crear, *Amics i coneguts*, de TeleNova, un programa dirigit i presentat per la seva amiga i periodista Cristina Ross. Són dues dades que mostren fins a quin punt Melià no es va deixar vèncer per la malaltia. En cap àmbit. Professionalment també aguantà durant tres anys anant cada dia al seu despatx d'advocats, Capellà & Melià. I, políticament, va viure el temps suficient per esdevenir un dels grans impulsors del Pacte de Progrés, com a culminació d'una aventura política que inicià de

molt jove, allà pel final dels anys seixanta.

La política. Josep Melià era d'aquells que al tombant de la dècada dels seixanta se'n deia "oberturistes". Com a tal es presentà a les eleccions de 1974 i guanyà l'acta de procurador en Corts en representació familiar. La seva victòria contra l'aparell immobiliària del Moviment Nacional va ocupar l'interès de tot el món polític espanyol. Amb la desaparició de Franco impulsà el Partit Nacionalista de Mallorca, que, després, es

ARXIU / JOAN CELIÀ

Josep Melià, en l'acte d'investidura com a doctor 'honoris causa' per la Universitat de les Illes Balears, l'octubre de 1998. La malaltia ja es reflectia en el seu rostre.

reconvertí en Unió Autonomista, partit pel qual es presentà a les primeres eleccions, les de 1977, sense sortir elegit. Profundament decebut, s'allunyà de la política balear. Va acceptar una de les repetides ofertes del seu amic Adolfo Suárez, i fou director general de Relacions Informatives i secretari d'estat per a la Informació (1979-1980). Posteriorment ocupà el càrrec de governador general de Catalunya. Amb l'enfonsament d'UCD va seguir Suárez cap el CDS. Va ser expulsat el 1990 d'aquest partit i creà el Grup de Centristes de Balears, que, juntament amb Unió Balear, va formar més tard Convergència Balear. Cap d'aquests grups aconseguí mai representació institucional. Amb la crisi d'UM provocada pel trencament amb el PP, entrà en contracte amb el partit liderat per Munar i junts aconseguiren unir tota aquella constel·lació de grups i persones independents nacionalistes de centre en la nova Unió Mallorquina, que el 1993 va organitzar el seu congrés de refundació. Melià va ser a partir d'aleshores

res membre de l'executiva d'aquest partit i també un dels cervells a l'ombra que dissenyà l'estratègia general que, en síntesi, mirava de canviar de cap a peus la política d'aliances del partit. Des de les primeres eleccions autonòmiques (1983), els acords entre PP (abans AP) i UM no havien servit per millorar substancialment el país, i fins i tot els conservadors havien volgut aniquilar UM (des del descauclament de 1998 quan forçaren Jeroni Albertí a retirar-se, fins la destitució de Maria Antònia Munar del Govern balear, el setembre de 1992). A partir d'aleshores l'estratègia de Melià, assumida pel partit, era fer possible el canvi. Quan les circumstàncies electorals ho permeteren (1995) UM s'alià amb l'esquerra (PSIB, PSM i EU) per fer una majoria de centre-esquerra nacionalista al Consell de Mallorca (1995-1999). Després, el passat estiu de 1999, amb un Melià en plena forma política, tant l'execu-

xió sobre el país per a tots els nacionalistes balears. No són pocs els que a partir de la seva lectura descobriren la necessitat del compromís amb el país. A més d'aquesta obra cabdal, Melià (devorador d'informació, escriptor i analista) ha omplert la seva densa biografia d'assajos sobre el món polític (*Carta abierta a los tecnócratas*, o *La trama del agua*, aquest darrer sobre el cop d'estat de Tejero), sobre l'art (*Art i capitalisme*, *Joan Miró. Vida i gest...*), el dret (*El dret civil de les Illes*), l'estat de la llengua (*Informe sobre la llengua catalana*, 1973), la història (*Historia de Baleares*). També va escriure ficció, com ara algunes novel·les (*Per què cal ser covard*, *Les pluges i sal* i *Aquella al·lota ajaguda*) i narracions breus, i fins i tot prosa poètica (*Per un batec de l'ansia*). Com a analista escriví columnes a *l'Avui*, *ABC*, *Blanco y Negro*, *El País*, *El Observador*, *Diario de Mallorca*, i des de feia més de quinze anys el país tenia una finestra sobre la qual observar-se a si mateix a través de la columna de Melià a la contraportada d'*Última Hora*. A més, des de la creació del *Diari de Balears* hi escrigué amb pseudònim cada diumenge una columna sobre cultura i art.

Però per ventura la part del seu llegat més important és la que s'ha evidenciat en el moment de la seva desaparició: el buit impossible d'omplir. Josep Melià era d'aquells homes amb els quals la naturalesa molt de tant en tant fa un regal. L'enormitat intel·lectual, l'agudeses en l'anàlisi, la gran informació que manejava, la solidesa cultural, l'experiència política... el feien una peça desitjable per a qualsevol periodista. Aquest setmanari va abusar de la seva amabilitat i generositat en no poques ocasions. Invariablement, el guió previ de l'entrevista saltava pels aires. Les preguntes sobraven. Bastava escoltar la veu del Mestre: un prodigi de verb, informació i coneixement. Una veu que ja mai més no tornarem a sentir.

"Bastava escoltar la veu del Mestre: un prodigi de verb, informació i coneixement. Una veu que mai més tornarem sentir."

tiva com el consell polític d'UM sancionaren el reforçament de l'estratègia: UM va decidir enviar el PP a l'oposició i ajudar a crear l'anomenat Pacte de Progrés.

El llegat intel·lectual. Quan només tenia 24 anys Josep Melià va escriure *Els mallorquins*, que al cap de quatre anys (1968) publicà prologat per Joan Fuster. Era, en certa manera, el complement illenc a l'obra de Fuster *Nosaltres els valencians*. Aquell llibre esdevingué, i encara ho és ara, una mena de *bíblia* de refle-

Miquel Payeras